

230

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GÓRNICTWA I ENERGETYKI

z dnia 27 lipca 1963 r.

w sprawie budowy i eksploatacji stałych zbiorników ciśnieniowych oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi zbiornikami.

Na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. o dozoru technicznym (Dz. U. Nr 5, poz. 31) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Rozporządzenie dotyczy stałych zbiorników ciśnieniowych, wymienionych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1961 r. w sprawie szczegółowego określenia rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu oraz zakresu tego dozoru nad poszczególnymi urządzeniami technicznymi (Dz. U. z 1962 r. Nr 6, poz. 20), zwanych w dalszym ciągu „zbiornikami”.

2. Zespół zbiorników mających ze sobą wspólne ścianki jest zbiornikiem złożonym i podlega jako całość przepisom rozporządzenia, jeżeli przynajmniej jeden ze zbiorników zespołu jest zbiornikiem, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy §§ 12 do 21 nie mają zastosowania do zbiorników:

- 1) zainstalowanych na taborze kolejowym kolei użytku niepublicznego, z wyjątkiem zbiorników zainstalowanych na taborze kolei górniczych i piaskowych,
- 2) eksploatowanych przez przedsiębiorstwo Polskie Koleje Państwowe oraz przez podległe Ministrowi Komunikacji przedsiębiorstwa stanowiące zaplecze techniczne kolei i przedsiębiorstwa robót kolejowych.

4. Przepisy §§ 4—10 nie mają zastosowania do zakładów wymienionych w ust. 3 pkt 2.

§ 2. Techniczne warunki dotyczące:

- 1) konstrukcji,
 - 2) wykonania,
 - 3) osprzętu,
 - 4) oznaczeń,
 - 5) materiałów i wyrobów hutniczych przeznaczonych do budowy i naprawy,
 - 6) zakresu badań technicznych gotowych zbiorników i ich elementów w zakładach wytwórczych lub naprawczych,
 - 7) rodzaju dokumentacji poświadczającej prawidłowość wykonania i zbadania,
 - 8) obliczeń wytrzymałościowych,
- zawierają „Przepisy dozoru technicznego” Urzędu Dozoru Technicznego zatwierdzone przez Ministra Górnictwa i Energetyki, zwane w dalszym ciągu „Przepisami dozoru technicznego”.

§ 3. 1. Do zbiorników sprowadzanych z zagranicy stosuje się przepisy rozporządzenia dotyczące trybu postępowania w sprawie rejestracji, odbioru technicznego i dozoru technicznego oraz Przepisy dozoru technicznego wymienione w § 2, dotyczące konstrukcji, osprzętu i oznaczeń.

2. Warunki dotyczące materiałów, wykonania, a w szczególności spawania i badań zbiorników u wytwórcy oraz organy przeprowadzające te badania wymagają zatwierdzenia przez Urząd Dozoru Technicznego przed złożeniem zamówienia na ich dostawę. Zatwierdzenie powinno nastąpić w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty zgłoszenia wniosku przez zainteresowanego.

Rozdział 2.

Zakłady uprawnione do wykonywania i naprawiania zbiorników lub ich elementów przy zastosowaniu spawania.

§ 4. 1. Spawanie elementów zbiorników może być wykonywane tylko przez zakłady lub osoby uprawnione do tego przez właściwy terenowo okręgowy dozór techniczny.

2. Okręgowy dozór techniczny określa zakres wydanego uprawnienia i prowadzi wykaz wydanych uprawnień.

§ 5. Uprawnienia do spawania może otrzymać zakład, który odpowiada następującym warunkom:

- 1) opanował technologię spawania zbiorników lub ich elementów, które ma produkować lub naprawiać,
- 2) posiada zorganizowaną kontrolę techniczną nad produkcją lub naprawami przeprowadzanymi za pomocą spawania,
- 3) posiada urządzenia potrzebne do produkcji lub napraw za pomocą spawania oraz urządzenia do sprawdzania jakości wykonywanych złączy,
- 4) zatrudnia spawaczy posiadających odpowiednie kwalifikacje sprawdzone przez organy dozoru technicznego.

§ 6. 1. Wszczęcie postępowania o wydanie uprawnień do spawania elementów zbiornikowych następuje na wniosek zainteresowanego. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) instrukcję technologiczną,
- 2) instrukcję dla kontroli technicznej,
- 3) wykaz posiadanych urządzeń do produkcji i kontroli,
- 4) wykaz uprawnionych spawaczy.

2. Po otrzymaniu wniosku okręgowy dozór techniczny wyznacza rzeczoznawcę lub komisję do:

- 1) sprawdzenia, czy zakład posiada niezbędne urządzenia do produkcji lub napraw zbiorników za pomocą spawania i sprawdzania jakości złącza,
- 2) sprawdzenia kwalifikacji kierowniczego personelu kontroli technicznej, kontrolującego prace spawalnicze,
- 3) sprawdzenia kwalifikacji spawaczy zatrudnionych przy produkcji lub naprawach,
- 4) przeprowadzenia kontroli wykonania i badania elementów próbnych w celu sprawdzenia, czy wykonane złącza odpowiadają wymaganiom określonym w przepisach. Rzeczoznawca (komisja) może zająć od zakładu wykonania niezbędnych badań laboratoryjnych i przedstawienia wyników tych badań.

3. Decyzja w sprawie przyznania uprawnienia powinna być wydana przez okręgowy dozór techniczny najpóźniej w ciągu 60 dni od daty otrzymania od zakładu ubiegającego się o uprawnienie wyników badań laboratoryjnych określonych w ust. 2 pkt 4.

4. Decyzja powinna określać zakres robót, jakie zakład może wykonywać, oraz dopuszczeniowy współczynnik wytrzymałościowy złączy spawanych, którego wartość nie powinna być niższa niż 0,8.

§ 7. Zmiana zakresu uprawnienia może nastąpić na podstawie decyzji właściwego okręgowego dozoru technicznego, wydanej w trybie ustalonym w § 6.

§ 8. 1. Organy dozoru technicznego przeprowadzają przynajmniej jedną w roku inspekcję zakładów, które otrzymały uprawnienia do spawania zbiorników lub ich elementów.

2. Inspekcję przeprowadza się w obecności osoby odpowiedzialnej za produkcję lub naprawy oraz kierownika zakładowej kontroli technicznej lub osób przez nich wyznaczonych.

3. Inspekcja ma na celu sprawdzenie zgodności produkcji lub naprawy z warunkami uprawnienia, a w szczególności w zakresie:

- 1) wykonywania spawania,
- 2) stosowanych materiałów,
- 3) prawidłowości badań,

4) umieszczenia na elementach przepisowych oznaczeń i cech,

5) wystawiania poświadczeń przez kontrolę techniczną zakładu,

6) wykonania poleceń lub wskazań ustalonych w wyniku przeprowadzonych uprzednio inspekcji.

4. Jeden egzemplarz protokołu przeprowadzonej inspekcji należy doręczyć kierownikowi zakładu.

§ 9. W razie stwierdzenia w czasie kontroli uchybień okręgowy dozór techniczny wydaje kierownikowi zakładu zarządzenia pokontrolne.

§ 10. 1. Okręgowy dozór techniczny może zawiesić lub cofnąć wydane uprawnienia w razie:

- 1) utraty przez zakład warunków będących podstawą wydania uprawnienia,
- 2) stwierdzenia poważnych uchybień w produkcji lub naprawach zbiorników lub ich elementów,
- 3) stwierdzenia niewykonania zarządzeń pokontrolnych.

2. Zawieszając uprawnienia zakładu do spawania okręgowy dozór techniczny wyznacza termin do usunięcia braków lub uchybień pod rygorem cofnięcia tego uprawnienia lub ograniczenia jego zakresu.

Rozdział 3.

Dokumentacja techniczna wystawiana przez wytwórcę.

§ 11. 1. Poświadczeniem prawidłowego wykonania i zbadania zbiornika lub elementu zbiornika jest wystawione przez wytwórcę „poświadczenie wykonania i zbadania” oraz cecha kontroli technicznej wybita na wierzchu lewego nitu-wkręta lub na lewym nalutowanym krążku tabliczki fabrycznej, jak również na poszczególnych elementach zbiornika.

2. Do poświadczenia należy dołączyć dokumentację techniczną zawierającą dane konstrukcyjne i materiałowo-wytrzymałościowe zbiornika oraz dotyczące jego wykonania, zbadania i wyposażenia go w osprzęt.

3. Wzory poświadczeń, o których mowa w ust. 1, ustala Urząd Dozoru Technicznego.

Rozdział 4.

Tryb postępowania przy rejestracji, odbiorze technicznym i dozorze.

§ 12. 1. Obowiązek zgłoszenia zbiornika do rejestracji i odbioru technicznego — z wyjątkiem przypadku określonego w ust. 2 — ciąży na użytkowniku.

2. Użytkownik zwolniony jest od obowiązku zgłoszenia do rejestracji zbiorników podlegających ograniczonemu dozorowi, o ile zostały one zgłoszone do rejestracji w trybie ust. 3.

3. Niezależnie od obowiązku zgłoszenia zbiornika do rejestracji przez użytkownika obowiązek zgłoszenia do rejestracji zbiorników opuszczających zakład w stanie kompletnym i całkowicie wyposażonym w osprzęt ciąży także na wytwórcy.

4. W uzasadnionych przypadkach na wniosek użytkownika uzgodniony uprzednio z wytwórcą lub na wniosek wytwórcy rejonowy dozór techniczny może przeprowadzić badanie budowy zbiornika u wytwórcy.

§ 13. Do zgłoszenia należy dołączyć dokumentację techniczną, o której mowa w § 11, uzupełnioną dokumentacją zawierającą dane dotyczące usytuowania zbiornika i połączenia go z innymi urządzeniami.

§ 14. 1. Rejonowy dozór techniczny obowiązany jest dokonać rejestracji zbiornika niezwłocznie po otrzymaniu kompletnu dokumentów określonych w § 13 oraz uzgodnić z wnioskodawcą w ciągu 14 dni od dnia otrzymania kompletnu tych dokumentów terminy przeprowadzenia odbioru technicznego.

2. Wzór rejestrów zbiorników ustala Urząd Dozoru Technicznego.

§ 15. Odbiór techniczny zbiornika polega na przeprowadzeniu badań, sprawdzających zgodność wykonania zbiornika z przedstawioną dokumentacją i prawidłowość jego budowy, w warunkach gotowości do pracy oraz w czasie pracy. Odbiór techniczny zbiornika przeprowadza rejonowy dozór techniczny w zakresie określonym w przepisach dozoru technicznego.

§ 16. 1. Rejonowy dozór techniczny wystawia poświadczenia o wykonaniu badań, o których mowa w § 15, oraz sporządza protokół odbioru technicznego.

2. Po przeprowadzeniu odbioru technicznego zbiornika, którego wyniki ujęte są protokołem, wydaje się decyzję w przedmiocie dopuszczenia zbiornika do użytkowania jako umiejscowionego lub nie umiejscowionego.

3. Decyzję i protokół sporządza się w dwóch egzemplarzach.

4. Zbiornik może być użytkowany tylko na podstawie decyzji o dopuszczeniu go do ruchu, wydanej przez rejonowy dozór techniczny.

5. Wzory poświadczeń, protokołu i książki rewizyjnej ustala Urząd Dozoru Technicznego.

§ 17. Zbiorniki, których odbiór techniczny lub badanie budowy odbyło się u wytwórcy (§ 12 ust. 3 i 4), powinny być przez użytkownika zgłoszone pod dozór w trybie § 13, przy czym czynności odbioru technicznego u użytkownika ulegają ograniczeniu w zakresie ustalonym przez rejonowy dozór techniczny.

§ 18. 1. Ponownej rejestracji podlegają zbiorniki:

1) po przebudowie.

2) umiejscowione — w razie zmiany miejsca ich ustawienia. Przepisy §§ 12—17 mają odpowiednie zastosowanie.

2. W razie zmiany użytkownika zbiornik będący pod dozorem powinien być zgłoszony we właściwym rejonowym dozorcze technicznym do przerejestrowania.

§ 19. 1. Zbiorniki podlegające stałemu dozorowi, na których użytkowanie wydano zezwolenie, podlegają badaniom zwyczajnym i nadzwyczajnym przeprowadzanym przez rejonowy dozór techniczny.

2. Zakres i terminy badania zwyczajnego i nadzwyczajnego zbiornika określają Przepisy dozoru technicznego.

§ 20. 1. Zbiorniki, które mają być poddane badaniom, powinny być przez użytkowników przygotowane do badań w sposób określony przez rejonowy dozór techniczny.

2. Data przeprowadzenia rewizji wewnętrznej lub próby odnej powinna być przez użytkownika uzgodniona z rejonowym dozorem technicznym co najmniej na 14 dni przed terminem badania.

3. Rewizję wewnętrzną przeprowadza się bez uprzedniego uzgodnienia terminu.

4. Użytkownik zbiornika obowiązany jest do udzielenia rejonowemu dozorcze technicznemu pomocy przy przeprowadzaniu badań.

§ 21. 1. Na podstawie przeprowadzonych badań rejonowy dozór techniczny wydaje decyzję w przedmiocie dalszego użytkowania zbiornika. Decyzja zawierająca zezwolenie na dalsze użytkowanie powinna określać termin następnego badania. W razie stwierdzenia obniżenia wytrzymałości zbiornika rejonowy dozór techniczny może określić w decyzji dopuszczenie go do użytkowania przy obniżonych parametrach lub skrócić termin następnego badania albo zastosować obydwa warunki.

2. Jeżeli badanie zbiornika wykaże, że stan jego zagraża bezpośrednim niebezpieczeństwem, rejonowy dozór techniczny powinien zarządzić natychmiastowe zaniechanie użytkowania zbiornika.

3. Decyzję w przedmiocie użytkowania zbiornika, przyczyny obniżenia dopuszczonych parametrów lub zakazu użytkowania zbiornika wpisuje się do książki rewizyjnej zbiornika.

Rozdział 5.

Tryb postępowania przy uznawaniu i dopuszczaniu zbiorników do ruchu i obrotu jako typowych.

§ 22. Uznawanie i dopuszczanie zbiorników do ruchu i obrotu jako typowych należy do okręgowego dozoru technicznego.

§ 23. 1. Wszczęcie postępowania o uznanie i dopuszczenie zbiorników do ruchu i obrotu jako typowych następuje na wniosek wytwórcy.

2. Do wniosku należy dołączyć dokumentację techniczną zawierającą dane konstrukcyjne, materiałowo-wytrzymałościowe zbiornika oraz dotyczące jego wykonania — wyposażenia go w osprzęt, usytuowania i połączenia go z innymi urządzeniami.

§ 24. Badania prototypu obejmują sprawdzenie zgodności jego wykonania z przedstawioną dokumentacją, prawidłowość jego budowy w warunkach gotowości do pracy i w czasie pracy, a w razie potrzeby badania specjalne.

§ 25. 1. Wytwórca obowiązany jest zapewnić organom dozoru urzędnika, przyrządy i środki pomocnicze niezbędne do przeprowadzania badań prototypów oraz odpowiednie miejsce do badań.

2. Prototypy zbiorników powinny być przez wnioskodawcę przygotowane do badań w sposób określony przez rzeczoznawcę lub komisję.

3. Wnioskodawca obowiązany jest do udzielenia rzeczoznawcy lub komisji pomocy przy przeprowadzaniu badań.

§ 26. 1. Decyzja w sprawie uznania i dopuszczenia zbiorników do ruchu i obrotu jako typowych powinna być wydana przez okręgowy dozór techniczny najpóźniej w ciągu 60 dni od dnia otrzymania wniosku wytwórcy.

2. Okręgowy dozór techniczny może zawiesić lub cofnąć decyzję o uznaniu i dopuszczeniu zbiorników do ruchu i obrotu jako typowych w razie:

1) stwierdzenia w czasie eksploatacji, że konstrukcja lub wykonanie nie jest zgodne z warunkami uznania i dopuszczenia lub że wykazuje wady grożące niebezpieczeństwem,

2) stwierdzenia, że zakład produkujący nie przestrzega warunków uznania i dopuszczenia.

§ 27. Każdy zbiornik, wykonany przez zakład na podstawie uznania i dopuszczenia do ruchu i obrotu jako typowy, powinien być zbadany i odebrany przez kontrolę techniczną wytwórcy zgodnie z wymaganiami rozporządzenia, z tym że poświadczenie wykonania i zbadania oraz dokumentacja techniczna powinny być przechowywane w aktach kontroli technicznej wytwórcy i przedstawiane organom dozoru technicznego na każde ich żądanie.

§ 28. 1. Każdy zbiornik uznany i dopuszczony do ruchu i obrotu jako typowy powinien być dostarczony dystrybutorowi lub użytkownikowi z trwałym znakiem umieszczonym na tabliczce fabrycznej, stwierdzającym uznanie i dopuszczenie do eksploatacji wraz z:

1) instrukcją montażową zbiornika w miejscu użytkowania,

2) instrukcją użytkowania zbiornika.

2. Wzory znaków, stwierdzających uznanie i dopuszczenie do eksploatacji, ustala Urząd Dozoru Technicznego.

Rozdział 6.

Eksploatacja zbiorników.

§ 29. Do obsługi zbiorników użytkownik może dopuścić osoby, które przeszły przeszkolenie i posiadają niezbędne wiadomości teoretyczne i praktyczne związane z obsługą zbiorników i bezpieczeństwem pracy.

§ 30. Zbiornik powinien być eksploatowany zgodnie z instrukcją eksploatacyjną opracowaną przez projektanta, wytwórcę zbiornika lub użytkownika. Instrukcja powinna zawierać przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz znajdować się w pobliżu zbiornika, w miejscu dostępnym dla obsługi. W razie przeniesienia lub przebudowy zbiornika albo zmiany wyposażenia wpływającego na sposób jego eksploatacji należy opracować nową instrukcję eksploatacyjną.

§ 31. Naprawa ścianek zbiornika lub wymiana jego części składowych może być przeprowadzona dopiero po otrzymaniu zezwolenia rejonowego dozoru technicznego.

§ 32. Użytkownikowi nie wolno zmieniać ustalonych przez rejonowy dozór techniczny nastawień urządzeń zabezpieczających przed wzrostem ciśnienia oraz połączeń tych urządzeń ze zbiornikiem.

§ 33. Wymiana całych urządzeń lub ich części może być przeprowadzana tylko za uprzednim zezwoleniem rejonowego dozoru technicznego.

§ 34. O każdej awarii, niebezpiecznym uszkodzeniu zbiornika oraz wypadkach związanych z eksploatacją zbiornika użytkownik powinien powiadomić właściwy organ dozoru technicznego.

Rozdział 7.

Przepisy wspólne i końcowe.

§ 35. W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych względami technicznymi, dyrektor Urzędu Dozoru Technicznego może zezwolić na odstępstwa od wymagań ustalonych w rozporządzeniu.

§ 36. Decyzję o dopuszczeniu odstępstwa wydaje dyrektor Urzędu Dozoru Technicznego na wniosek zainteresowanego zakładu po wysłuchaniu opinii Rady Dozoru Technicznego.

§ 37. Wniosek powinien zawierać powody niemożności stosowania wymagań rozporządzenia, uzasadnienie celowości odstępstwa, stwierdzenie zachowania bezpieczeństwa użytkownika zbiornika po zastosowaniu odstępstwa oraz niezbędną dokumentację techniczną i obliczeniową.

§ 38. Decyzja w sprawie dopuszczenia odstępstwa jest ostateczna.

§ 39. Przepisy §§ 35—38 mają zastosowanie również do zbiorników sprowadzonych z zagranicy.

§ 40. 1. Jeżeli użytkownik zbiornika, zaprojektowanego lub zbudowanego przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, nie posiada poświadczenia wykonania i zbadania tego zbiornika oraz dokumentów wymienionych w § 11 ust. 1 i 2, zbiornik ten powinien być poddany w ramach odbioru technicznego badaniu budowy w zakresie ustalonym przez właściwy rejonowy dozór techniczny.

2. Dla zbiorników wymienionych w ust. 1 okręgowy dozór techniczny może udzielić odstępstw od wymagań budowy ustalonych w rozporządzeniu.

3. Dla zbiorników klasy A ze stali węglowej lub staliwa węglowego, użytkowanych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, których wiek nie przekracza 45 lat, a dla nie znanego wieku budowy, których czas eksploatacji nie przekracza 30 lat, wystarczające jest badanie budowy (ust. 1) w następującym zakresie:

- 1) rewizja wewnętrzna zbiornika,
- 2) obustronne oględziny złącz spawanych, jeżeli złącza są dostępne do takich oględzin, lub jednostronne oględziny uzupełnione wrywkowym badaniem spoin co najmniej sposobem nawiercania,
- 3) oględziny złącz nitowych.

4. Dla zbiorników klasy A z żeliwa, użytkowanych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, wystarczające jest badanie budowy (ust. 1) ograniczone do rewizji wewnętrznej zbiornika.

§ 41. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z tym że:

- 1) zbiorniki nie będące pod dozorem, oddane do użytku po dniu 9 maja 1961 r., ale przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, powinny być zgłoszone do rejestracji i odbioru technicznego w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia;
- 2) przepisy rozdziału 2 wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Minister Górnictwa i Energetyki: w z. K. Fabris